

3. Prozodické vlastnosti litevštiny

3. 1. Litevská slabika

Litevská slabika povinně obsahuje alespoň jeden vokál. Samotný konsonant slabiku netvoří. Slabika je dlouhá, pokud obsahuje dlouhý vokál, dvojhlásku nebo jednu z 16 jednotek „sonora + vokál“ (*al, am, an, ar* etc.). Slabika je krátká, pokud obsahuje krátký vokál.

3. 2. Přízvuk

Litevský přízvuk je volný: může být na kterékoliv slabice. Poloha přízvuku se během ohýbání (skloňování a časování) mění a tyto proměny jsou individuální vlastností dotyčného slova, nikoliv ohýbacího vzoru, ke kterému ono slovo patří.

<i>stalas (stůl)</i>	<i>kamienas (kmen)</i>	<i>žuvis (ryba)</i>
N. sta-las	ka- mie-nas	žu- vis
G. sta-lo	ka- mie-no	žu- vies
D. sta-lui	ka- mie-nui	žu- viai
A. sta-lą	ka- mie-ną	žu- vį
I. sta-lu	ka- mie-nu	žu- vi-mi
L. sta-le	ka- mie-ne	žu- vy-je
V. sta-le	ka- mie-ne	žu- vie

<i>daryti, daro, darė (dělat)</i>	<i>duoti, duoda, davė (dát)</i>
aš dar- au	duo-du
tu dar- ai	duo-di
jis, ji da-ro	duo-da

Poloha přízvuku je zásadním faktorem litevského slova a má fonologickou funkci, tzn. slova se mohou lišit polohou přízvuku – přízvuk je v litevštině významotvorný.

gíria (*chválí*) **gír**ia (*les*)

kasa (*ryje*) **k**asa (*cop*)

karti (*věšet*) **k**arti (*hořká*)

Intonace

To je způsob artikulace dlouhých přízvučných slabik. Intonace je také významotvorná. Rozlišujeme intonací stoupavou a klesavou.

Klesavá intonace (tzv. akut): š**aa**auk (*střílej*); l**aa**auk (*čekej*); k**aa**altas (*dláto*)

Stoupavá intonace (tzv. cirkumflex): šau**u**uk (*křič*); lauu**u**uk (*přič*); kall**l**tas (*vinen*)

Příklad: šauk; lauk; kaltas

Klesavá intonace (tzv. akut): š**aa**auk (*střílej*); l**aa**auk (*čekej*); k**aa**altas (*dláto*).

V odborném zápisu: šáuk; láuk; káltas

Stoupavá intonace (tzv. cirkumflex): šau**u**uk (*křič*); lauu**u**uk (*přič*); kall**l**tas (*vinen*).

V odborném zápisu šaũk, laũk, kałtas

POZOR. Krátká slabika může nést přízvuk, ale nemá žádnou intonaci. Pro odborný zápis v tomto případě se používá znak „gravis“, např.: rankà (*ruka*).

3.2. Cvičení:

Labà dienà!		Kaĭp Júsų vařdas?	
Lābas!		Kaĭp Júsų pavardē?	Vīso gēro!
Sveĭkas!	Māno vařdas...	Kaĭp tāvo vařdas / pavardē?	Vīso lābo!
Sveikà!	Māno pavardē...	Kóks Júsų vařdas / pavardē?	Sudiē!
Sveikì!	Àš esù...	Kóks tāvo vařdas / pavardē?	Iki pasimātymo!
Sveĭkos!		Kuō Jūs vardù / pāvarde?	Iki
Lābas rýtas!		Kuō tù vardù / pāvarde?	Labānaktis!
Lābas vākaras!			

